

Képzelm, ez igen is divatellenes szabású, nőszemeknek olvashatatlan cím sok szép olvasóné' ajkaira milly haragos és megvető gúnymosolyt idéz fel, hasonlót ahhoz, minővel faluról érkezett tekintetes úrtól fordulna el, ki, valamellyik fővárosi salonba betoppnva, az egybesereglett bájos hölgykoszorúnak birkáiról, szűk takarmányról, lusta cselédekről, a' jövő évben remélhető termésről, több efféle haszontalan dolgokról beszélne, a' helyett hogy őket, mint illenék, a' kimondhatatlanul fontosabb nagy világi legujabb pletykákkal mulatná. Szinte hallom mint

kárhoztatják kimélet nélkül a' szegény író, ki olly penészes régiségű tárggyal, minőt e' cím ígér, hölgyeket, 's mi több, divallapban, mellynek csak ujját hozni rendeltetése, unlatni eléggé ügyetlen. Alig reméllek sikert mindkettőnk' mentiségére (értem az író 's a' jámbor falusi gazdát) két egyszerű, de talán nem minden nyomosság nélküli védoktól, mellyek elseje ez, hogy másról, mint a' mihez ért, beszélhetni ritka ember' tulajdona; józan és értelmes beszédet értek, nem botor eszevegeést; de tudjuk, hogy szépeink örömeit kegyelmeznek meg balga beszédnek mint unalmasnak; 's igazuk van, mert amazon legalább jóízűt kaczagnak lehet. A' másik, általam részünkre felhozandó védok, hogy mindketten szegények talán nem talakodtunk magunk illy czifra és divatos, mihozzánk nem illő körbe, hogy abba talán a' házi ur által meghivatánk; de ez szinte keveset nyom mellettünk, mert hiszen tudnunk kellett volna, hogy vannak vendégek, kiktől szívesebben veszik, ha az udvarias meghívást szépen megköszönve otthon maradnak! — „Vagy ha már megjelentek, talán avas szokás szerint pontos megjelenést a' vendég' részéről kötelességnek tartva, mért nem vetette le a' fennisztelt tekintetes úr kopott zsímoros 's egy kissé zsíros bekesét 's nem illatos bagaria eszűjét? mért nem öltött legalább helyettők új szabású frakkot 's fénymázos czipőket? De kivált az írótól milly élhetetlen pedantság, vagy milly idétlen tréfa és ingerkedés a' címet illy istentelen, pogány betűkkel írni! ! !“ —

A' falusi urnak mentiségével, eléggé meggyűlvén a' magam' baja, felhagy-

ván 's azt ön magára bizván, iparkodni fogok magamat, ha lehet, igazolni. Meglehet hogy tanácsosabb vala a' czímet magyar betűkkel 's orthographiával *L u k i á n o s z* nak írni, vagy még vjabb-szerű 's szokottabb alakban *L u c i á n*-nak. E' fogás talán néhány perczig késleltette volna szép olvasóném' haragját, ez holmi érdekes beszélyt, szerelmi kalandokat, vagy a' corsicai bajnok' daczos öcscsének életéből egy epizódot várt volna, fűszerezve a' duchesse d' *Abrantes*' vizenyős *memoires*-aiból vagy *salons*-jaiból csevit anekdotákkal. Hogy pedig ezt nem tettem, hogy divatszerűbb tartalmat ígérő czímmel olvasóimat általni nem akartam, annak okául nem elveim' szilárdságát szándékom felhozni, mert tudjuk a' férfiak' elveinek jégbástyái mi könnyen olvadoznak szép nőszemek' sugáraitól, sem a' férfi-jellemnek, minden csalárdságtól tisztaságát nem akarom fitogtatni, mert e' tekintetben, legalább nőkhözi viszonyainkat illetőleg, nemünk sem dicsekedhetik kristálytisztaságú hírrel 's így bitelt szép olvasóném előtt nem találnék, mert hogy magam, fájdalom! inkább illem a' csalatottak mint a' csalók közé, azok tudhatják csak, kik személyesen ismernek.

De vannak nekem egyéb fontos okaim, mellyek rá birtak, minden hímezés hámozás nélkül kereken czikkelyem' legeleje nyíltan 's őszintén kijelenteni, hogy tisztelt olvasónémnak csak ugyan nem másról, hanem egy régi görög íróról, de, és itt figyelmet kérek, humoristicus íróról, az óvilágnak, ha nem *Saphir* járól, de, a' mi talán valamivel többet mond, *Voltaire* ejéről, vagy

ha jobban tetszik Heinejéről akarok szólni.

Okaim pedig, miért bemutatandó régi barátomnak ószerű öltönyét divatos szabású ruhával fel nem cseréltem, ezek: reméltem, hogy mindenki szokás szerint a' czímhez mérvén várakozását 's követeléseit, szép olvasónéim is kimélőbben fognak megítélni, ha öregemet netalán kevésbé unalmasnak találándják mint a' minőnek neve után várták (sőt par parenthése legyen mondva, vannak, kik őt igen elmésnek és mulatságosnak tartják). Azok pedig, kik mindenben csak azt becsülik mi új, minden dolog' értékét megfordított viszonyban fennállásának idejéhez mérik, kiket annyira kielégít 's elbájol a' jelen, hogy el nem tökéllhetik magokat attól; pillanatra is elszakadva a' múltnak jeleneteit szemlélni, ha bárcsak változtatás' kedvéért 's magát a' divatot utánozva, melly szinte most, ha nem is annyira mint e' ezikkely' írója, de legalább felényire, a' középkorba vezette vissza szépeinket, a' renaissance' századának izlésében készült bútorokkal rakván teli salonjaikat és r o c o c o ékszerekkel piperézvén fel kecseiket; azok mondom, ám ijedjenek el inkább ezikkelyem' czímétől, hogysem csalatkozva még boszúsabban kárhoztassanak, ezeknek kegyeibe jutni nem törekszem, mert — a' szőlő savanyu, mert ezeknek tetszeni sehogy sem tudhatnék, mert a' könyörületlen sors füleimbe ordítja Dante' szavait: *lascia ogni speranza.*"

De nem is a' czímében annyira, mint a' tárgy' választásában fekszik a' hiba, 's erre nézve magamat igazolni nehezebb feladás; ám kísértsük meg! De

erre szükséges, hogy ismét a' művelt társalgásnak egyik főszabálya ellen vétsek, mellynél fogva kedves önünket szokszor emlegetni tilos; szükséges hogy subjectivitásom' festésében, mi-ben sok író gyönyörködik, de mást ritka gyönyörködtet, a' kellő határon ez egyszer egy kissé túllépjek. A' Regélő' tisztelt szerkesztője által felszólítván dolgozótársai' sorába állani, ezt megigérttem; de vajmi sok gondnak szülője néha egy könnyelműen lekötött szó, kivált annak, ki előtt az szent; noha megesik nem ritkán, 's talán magam is azon esetben vagyok, hogy némellyik még akkor is lelkesméretének nyugtatására ígéretének teljesítésében fáradozik, ha azok, kiknek lekötöztetése, örömeztetése feloldozná. *)

De bármint legyen ez, emlékeztette ígéretemre a' dolgozótársak között álló nevem, emlékeztette a' szerkesztőségnek még egyéb baráti szivessége is, 's ha szőszegő lenni nem akarék, hozzá kelle fognom annak kiváltásához; de hogyan? Ez a' bökkenő. Divatlapba és nők' számára kell írnom; leverő gondolat! — Nem tagadom, bájos hölgyek' körében vagy akár négy szemközt is eggyel, mással igen örömeztet mulatok 's mulattam mindig, 's erre az ég igen nagy talentummal áldott meg, de annál kevesebbel arra, hogy őket mulattassam. Pedig még mennyivel nehezebb ez irodalomban, mint társas életben. Itt néha elég arra, hogy kellemes és elmés társalgó' hírét szerezzük, sőt talán legbiztosb mód, ha bárki mellett második, alárendelt szerepet

*) Sőt, ha lehetne, még szorosab' kapcsolattal fűznék magunkhoz — szívünkhöz.

játszani meglegszünk, ha minden üres fecsegést nyugodt resignációval, ájtatos képpel 's figyelemmel, vagy legalább figyelmet színlelve meghallgatunk, ha nem mindig javaluuk, mert ez unalmas, de igen gyöngén opponálunk, az ellenfélnek alkalmat nyújtva, minket könnyű szerrel legyőzni 's bámulatos elmetehetségeiről mindinkább meggyőződni 's a' t. De ha nyomtatásban hasonló hírre akarunk szert tenni, magunknak kell bátran kiállanunk a' sikra, nem általunk legyezgetett idegen hiúság' védszárnyai alá búvva, sem gondolathiányt jelentékeny mosolygás vagy redőkbe szedett homlok alá rejtőnünk; ki kell fordítanunk a' világ' látára eszünk és kedélyünk' tartalmát, papirosra öntenünk, a' közönség' mulatságául, agyunkszülte eszméket, szívünk érezte szenvedelmeket! Vajmi nehéz ilyenkor középutat találni sületlen fecsegés és száraz rövidség, idéttlen tréfák és altató komolyság, sértő cynismus és alkalmatlan praeceptorkodás között! Hiában, írnom kell; de mit?

Volt idő, ha csak az évek' számát tekintem, nem is olly igen régen, midőn elragadtatva az ó és új kor' nagy költői által, piczinyke ökörszem gyanánt azoknak sas szárnyain egész kényelemmel szálltam a' ragyogó nap felé, 's mivel esekély fáradtsággal olly magasra jutottam, 's mivel mélyen magam alatt láttam repesni az alsóbb rendű madarak' seregét, nem csuda ha agyacsukám szédülni kezdett 's azt hitte, hogy amazokat röptükben követnem 's ha nagyobbá nem is, de akkorává mint ők, lennem könnyű; a' mese' mádkirálya 's magam között egyéb különbség ekkor nem vala annál, hogy

csak én egyedül proklamáltam magam
 a' költők' szárazas népének jövő-
 beli fejedelmével 'S én is, mint sok
 más, kezdtem verseket írni, halha-
 taltan, roppant műveket tervezni, „mo-
 numenta aere perenniora“ mint Horác-
 z mondáná (Bocsánatot e' deák phrási-
 sért elfelejtém hogy dámáknak írók).
 De boldogító mámorom hamar elpáro-
 gott 's kijózanodva általláttam, mit ma-
 gáról sok más általlátni nem akar, hogy
 versfaragó és költő nem egy, hogy e'
 névre az égnek ritka adománya joga-
 sít csak, melly tőlem fájdalom! megle-
 gadtatott; értem amaz isteni szikrát az
 örök alkotó' lelkéből, melly a' halandót
 képessé teszi ha nem is az anyagi, de
 a' gondolat és képzelet'szellemi tündér-
 világában lényeket teremteni, tovább
 élőket halandó teremőjökéül, mert
 Byron szerint: „The beings of
 the mind are not of clay.“ —
 — Megszégyenülve 's fájdalommal
 érezvén, hogy a' természettől sem
 a' sas' szárnyait sem a' csalogány' báj-
 hangját nem nyertem ajándékul, bal-
 ga nem valék a' tücsök' szökdécselését
 megkísérteni, hanem elszántam maga-
 mat munkától üres időmet, mellyel az
 ég költői lángész helyett bőven megál-
 dott, a' tudomány' kincsrejtő bányái-
 nak művelésére fordítani, nem mintha
 reménylettem volna, hogy e' pályán

olly szerepet játszhatok, minőről amazon tehetetlenségem' érzetében lemondék, de mivel nemesbnek tartom a' szerény napszámos' szakmáját, ki közhasznú épülethez követ 's homokot hord, mint ügyetlen kardalnokét, ki színi dalműben a' bábész közönség' mulatságára társaival együtt nyávog vagy ordítóz, 's ha néha viszketeg bántja, erejét magánydalban megkísérteni, jatahul gúnykaczajnál 's füttynél egyebet nem nyer.

Én tehát mint árva száműzött a' költészet' arany honából, nem szolgálhatok neked, tisztelt olvasóné! annak virányain gyűjtött tarka és illatos virágcsomóval; a' tudomány' aknáiból szedett drágakövet és nemes érczeket pedig csak úgy rakhatnék lábacskáid elébe, ha azoknak valamellyikében valósággal bányászkoztam volna. De kénytelen vagyok őszintén megvallani, hogy eddig a' tudományok' birodalmának több tartományait bejártam ugyan, de utazó uracsaink' módjára csak mintegy gyorskocsin amugy keresztül vágta, 's amazoknál gazdagabb eredménynyel 's gyűjtött kincscsel sem igen tértem vissza, csak az útról felkapott néhány színes kavicsot hoztam magammal emlékül. Ezek közül mellyikkel kedveskedjem először? Ismét habozás, új gondok! (Vége köv.)